

Dato: 4. juli 2017
Til: Monica Feldt, Private Barnehagers Landsforbund
Kopi:
Emne: Sammenlikning pensjonsdekning i PBL og KS

1. Beskrivelse av oppdraget

Oppdraget er beskrevet slik av oppdragsgiver:

Følgende punkter ønsker vi skal fremkomme i analysen:

- *Eksempel på hva en ansatt i de ulike stillingstypene hensyntatt ansiennitet (årslønn) vil få i pensjon utfra følgende forutsetninger;*
  - *Årskullene: 1950, 1960, 1970, 1980 og 1990.*
  - *Stillingsprosentene: 100 % og 50 %.*
- *Sammenligne konsekvensene/forskjellene mellom de ulike ordningene PBL og KS har.*

2. Løsning

Vi har løst oppdraget ved å regne på eksempelpersoner i noen forskjellige stillingskategorier definert i Hovedtariffavtalen til PBL:

Stillingskategori	Lønn pr. 1.5.2017	Kode
Assistent	391 300	322
Fagarbeider	409 000	323
Pedagogisk leder	499 200	325
Styrer	587 600	327

For pensjonsordningen i PBL-barnehagene har vi begrenset oss til å regne på dagens tjenstepensjonsordning som er en ytelsespensjonsordning som følger Lov om foretakspensjon.

Måten offentlig tjenstepensjon skal videreføres på er ikke kjent. For pensjonsordningen til KS-barnehagene tenker vi å forutsette denne som en videreføring av dagens offentlige tjenstepensjon, i motsetning til å bruke en versjon blant de mulige nye variantene for offentlig tjenstepensjon av typen påslagsmodell, som skissert i en rapport fra Arbeids- og sosialdepartementet i desember 2015.

Vi har regnet ut pensjon i prosent av sluttlønn i PBL og i KS. Merk at pensjonen måles i prosent av faktisk lønn og ikke fulltidslønn, noe som gjør pensjonsprosenten forholdsvis høy for de som jobber halv tid i og med at de har lavere lønn. Vi forutsetter pensjonsalder 67 år og ser dermed bort fra AFP.

3. Litt om pensjonsformlene

I KS beregnes alderspensjonen som 66 % av sluttlønn fratrukket såkalt standardberegnet folketrygd etter en formel utarbeidet av Finans Norge. Formelen for standardberegnet folketrygd gjelder den gamle folketrygden som gjaldt frem til 2010. I denne formelen inngår

et fradrag på 0,75 G i grunnpensjon, som gir en samordningsfordel, såkalt grunnpensjonsfordel, på 0,25 G for ugifte og 0,10 G for gifte, siden grunnpensjonen i den faktiske folketrygden er 1 G for ugifte og 0,85 G for gifte. Dette gjelder i tilfelle av fulltidsarbeid gjennom karrieren. Ved deltidsarbeid øker samordningsfordelen ytterligere da fradraget i grunnpensjonen står i forhold til den gjennomsnittlige deltidsprosenten, med lavere fradrag for lavere deltidsprosent. Dette kalles deltidsfordelen. Innenfor offentlig tjenstepensjon regnes fradraget for tilleggspensjonen som det laveste av den faktiske tilleggspensjonen i folketrygden og den tilleggspensjonen som fremgår av standardberegningen med pensjonsgrunnlaget i ordningen. Dersom inntektsgrunnlaget i folketrygden er høyere enn i tjenstepensjonsordningen, eller det samme, vil standardformelen kunne benyttes. Dette antas å være tilfellet her. Med mindre enn 30 års mulig opptjeningstid frem til pensjonsalder avkortes pensjonen forholdsmessig. Pensjonen levealdersjusteres ved å dele på årskullavhengige forholdstall bestemt av en bransjestandard utarbeidet av Finans Norge¹. For de som får full opptjening ser formelen slik ut:

$$\frac{(\text{sluttlønn} \cdot 0.66 - \text{standardberegnetfolketrygd}(\text{sluttlønn}))}{\text{forholdstall}(\text{årskull})}$$

I PBL er pensjonsformelen slik for de som får full opptjening:

$$\text{deltid} \cdot \left(\frac{\text{sluttlønn}}{\text{deltid}} \cdot 0.66 - \text{standardberegnetfolketrygd} \left(\frac{\text{sluttlønn}}{\text{deltid}} \right) \right)$$

Det er i hovedsak to forskjeller på disse formlene. For det første at det er med levealdersjustering i KS og ikke i PBL. For det andre at formelen i PBL regnes ut fra fulltidslønn og avkortes forholdsmessig for de med deltid, mens formelen i KS regnes ut fra faktisk sluttlønn. For de som har veldig lav pensjon og får minstepensjon i folketrygden benyttes en særtillleggssats i standardberegnet folketrygd på 0,87 G i KS og 1 G i PBL, dvs. at det gjøres noe større fradrag for folketrygd i PBL som gir noe mindre i tjenstepensjon i PBL for de med lavest lønn og pensjon.

Vi fokuserer på pensjon for de som er yrkesaktive helt frem til pensjonsalder innenfor pensjonsordningen. Dermed får ingen av eksempelpersonene vi betrakter tjenestetidsavkortet sin pensjon. Dersom man slutter eller blir ufør, vil oppsatt alderspensjon være sikret G-regulering i KS, mens regulering i PBL er betinget av avkastningsoverskudd i forhold til beregningsrenten. Normalt vil de to ulike regimene for pensjonsregulering gi høyere regulering i KS enn i PBL for uføre og fratrådte.

---

¹ For årskull født 1953 eller før er dette sammenfallende med forholdstallet som anvendes i folketrygden. For årskull født etter 1953 er forholdstallet som benyttes avhengig av utviklingen i folketrygdens delingstall.

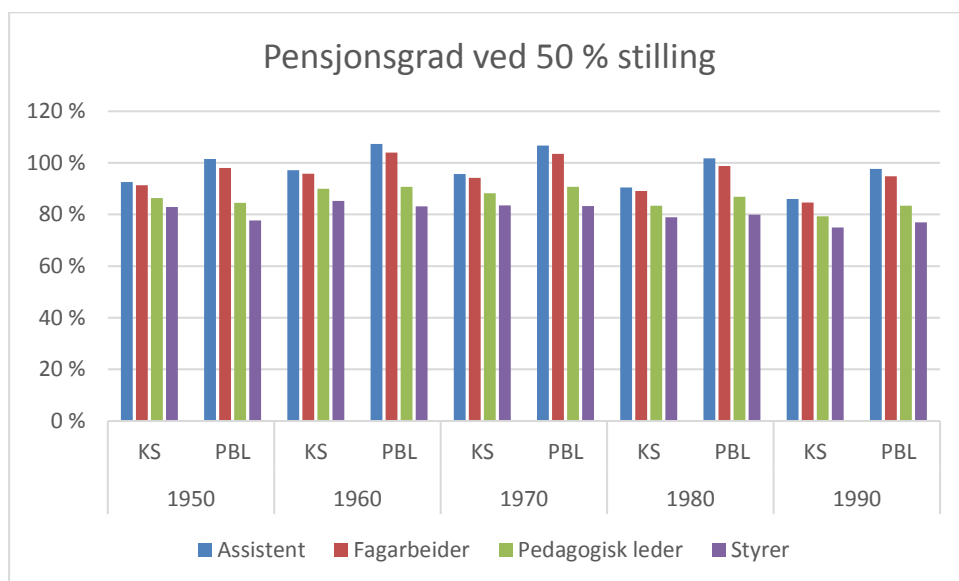
4. Resultater

Her er resultater for alle eksempelpersoner samlet i en tabell:

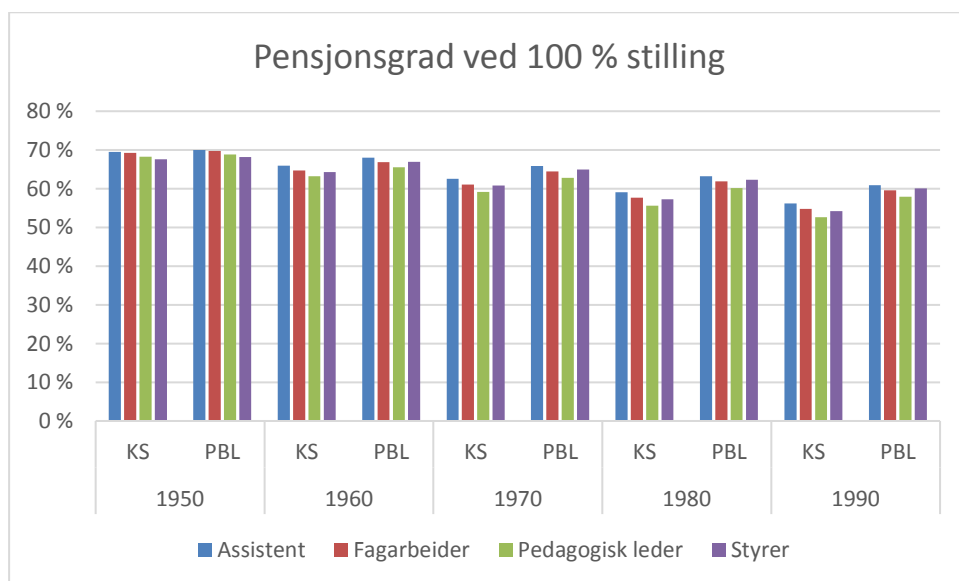
Fødselsår	Deltid	Stilling	Lønn	Folketrygd	KS	PBL
1950	0,5	Assistent	195650	169011	12118	29589
1950	0,5	Fagarbeider	204500	169011	17756	31581
1950	0,5	Pedagogisk leder	249600	169011	46488	41897
1950	0,5	Styrer	293800	174080	69577	54253
1950	1	Assistent	391300	214757	57122	59179
1950	1	Fagarbeider	409000	222188	60967	63162
1950	1	Pedagogisk leder	499200	259736	80883	83794
1950	1	Styrer	587600	292199	104736	108507
1960	0,5	Assistent	195650	179347	10860	30706
1960	0,5	Fagarbeider	204500	179944	15913	32764
1960	0,5	Pedagogisk leder	249600	182982	41662	43418
1960	0,5	Styrer	293800	186977	63655	57459
1960	1	Assistent	391300	204787	53124	61412
1960	1	Fagarbeider	409000	208033	56685	65528
1960	1	Pedagogisk leder	499200	240359	75117	86835
1960	1	Styrer	587600	278348	99410	114918
1970	0,5	Assistent	195650	177250	9964	31487
1970	0,5	Fagarbeider	204500	178047	14600	33592
1970	0,5	Pedagogisk leder	249600	182104	38224	44482
1970	0,5	Styrer	293800	186080	59236	58710
1970	1	Assistent	391300	194852	49980	62975
1970	1	Fagarbeider	409000	196444	53321	67185
1970	1	Pedagogisk leder	499200	224551	70606	88964
1970	1	Styrer	587600	264316	93190	117420
1980	0,5	Assistent	195650	167707	9376	31487
1980	0,5	Fagarbeider	204500	168456	13738	33592
1980	0,5	Pedagogisk leder	249600	172274	35968	44482
1980	0,5	Styrer	293800	176016	55741	58710
1980	1	Assistent	391300	184270	47031	62975
1980	1	Fagarbeider	409000	185768	50175	67185
1980	1	Pedagogisk leder	499200	211298	66440	88964
1980	1	Styrer	587600	248716	87692	117420
1990	0,5	Assistent	195650	159512	8873	31487
1990	0,5	Fagarbeider	204500	160221	13000	33592
1990	0,5	Pedagogisk leder	249600	163836	34037	44482
1990	0,5	Styrer	293800	167378	52747	58710
1990	1	Assistent	391300	175193	44505	62975
1990	1	Fagarbeider	409000	176611	47481	67185
1990	1	Pedagogisk leder	499200	200048	62872	88964
1990	1	Styrer	587600	235474	82982	117420

Tabell 1 – Resultater for alle eksempelpersoner

I figurene under vises pensjonsgrad i forhold til lønn sortert etter fødselsår og sortert etter stigende lønn innenfor hvert fødselsår.

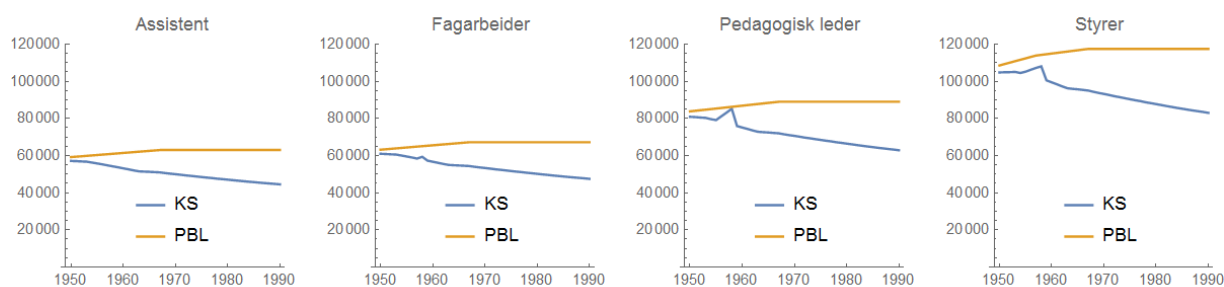

Figur 1 – Pensjon i prosent av lønn ved arbeid i 50 %- deltidsstilling.

Figur 2– Pensjon i prosent av lønn ved arbeid i fulltidsstilling.

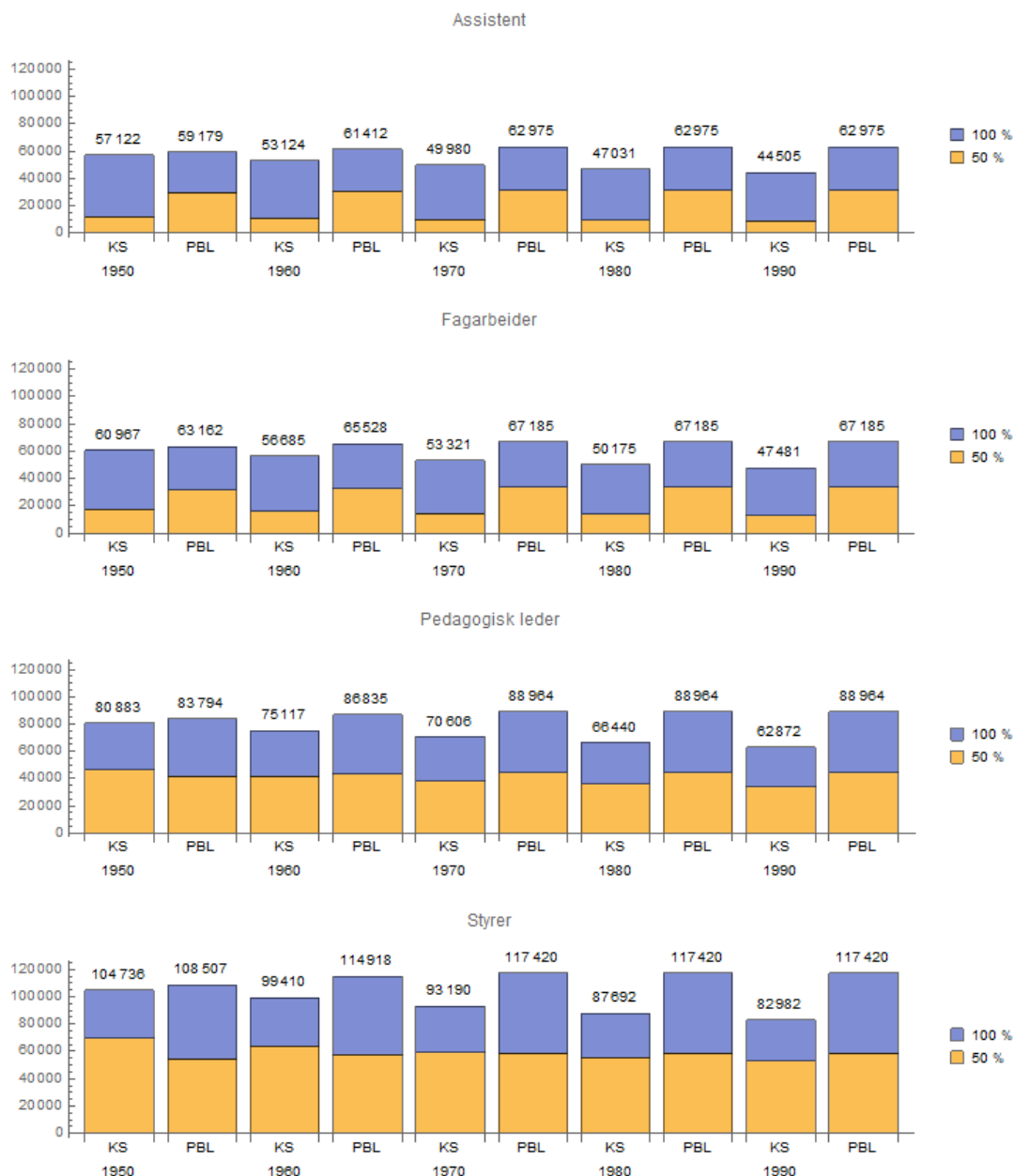
4.1 Fødselsåreffekt

Figur 3 – Fødselsåreffekt

Fødselsåreffekten er i hovedsak virkningen av levealdersjustering, noe som gjør at pensjonen reduseres med økende fødselsår i KS slik som vi tydelig kan se av figuren. Vi ser virkningen av skjerming mot levealdersjustering for årskull til og med 1958. Skjermingen gjelder i størst grad de to stillingskategoriene med høyest lønn. Spesielt for disse to stillingskategoriene ser vi virkningen av den individuelle garantien som sikrer 66 % av lønn i pensjon ved full opptjening. Vi legger merke til at ytelsen fra PBL øker med fødselsår frem til 1970, fordi vi samordner med gradvis lavere folketrygd (opptjening før 1992 på hhv 17, 7, 0 og 0 år). Opptjeningsprosenten i den gamle folketrygden var 45 % før 1992 og 42 % etter 1992.

4.2 Deltidseffekt

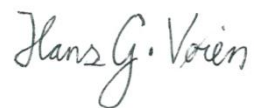

Figur 4 – Deltidsplott

Med lav lønn utgjør beregnet folketrygd en stor andel av lønnen og derfor kommer de lavtlønnete med deltid veldig dårlig ut i KS på tross av den såkalte deltidfordelen. For de høytlønnete virker deltidfordelen ($0,5 \cdot 0,75 \cdot G$) etter intensjonen slik at de får mer enn halvparten av pensjonen de ville fått i 100 % stilling. I PBL gir ytelsesformelen at forholdet

mellom pensjonen til to personer med samme fulltidslønn og ulik gjennomsnittlig deltidsprosent alltid er proporsjonal med deltidsprosenten, dvs. i dette tilfellet at pensjonen ved 50 % stilling alltid er 50 % av pensjonen ved full stilling.

Oslo, 4. juli 2017

Hans Gunnar Vøien
aktuar

Dag Svege
aktuar